

Nr 365.

Av fru Vessman m. fl., angående ändring i 49 § 1 mom. i lagen om fattigvården.

I lag om fattigvården den 14 juni 1918, 9 kap. 63 § sista stycket heter det:

»Har någon, som enligt dom eller avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barn eller adoptivbarn, försummat att fullgöra denna plikt, och har fattigvård till följd härav måst lämnas den underhållsberättigade, då äger fattigvårdsstyrelsen ej sådan rätt till ersättning, som i första stycket sägs, mot den av föräldrarna eller adoptivföräldrarna, som icke gjort sig skyldig till försummelse av sin underhållsskyldighet. I fall, som här avses, skall i fattigvårdsstyrelsens protokoll göras anteckning om anledningen till fattigvårdsbehovet och den begränsning i fattigvårdsstyrelsens rätt till ersättning, som nu är sagd.»

I lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924, 9 kap. 68 § 4 mom. heter det:

»Har någon, som enligt dom eller avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till sitt barn, försummat att fullgöra denna plikt, och har till följd härav barnet måst av barnavårdsnämnden omhändertagas, då äger barnavårdsnämnden ej uttaga ersättning enligt 2 mom. av den av föräldrarna, som icke gjort sig skyldig till försummelse av sin underhållsskyldighet. I fall, som här avses, skall i barnavårdsnämndens protokoll göras anteckning om anledningen till omhändertagandet och den begränsning i ersättningsskyldigheten, som nu är sagd.»

Dessa båda lagar, som i citerade paragrafer bringats i full överensstämmelse med varandra beträffande den enskildes ersättningsskyldighet, äro dock icke konsekventa när det gäller förvärv av hemortsrätt i vistelsekommun för moder, som bidrager till sitt utomäktenskapliga barns uppehälle men på grund av barnfaderns försumlighet eller oförmåga att helt eller delvis bidra måste söka fattigvård eller samhällsvård för barnet. Som minsta utbetalade bidrag, även om det återbetalats, binder hemortsrätten även för nästkommande kalenderår, kan för moder och barn uppstå svåra förhållanden. Vid t. ex. behov av sjukhusvård kommer modern i en särdeles ogynnsam ställning. Den under dessa förhållanden höga vårdkostnaden gör det omöjligt för henne att själv bestrida denna, utan kommer hon mot sin vilja att åsamka hemortsrättskommunen dryga utgifter för sjukhusvård.

Det synes oss i detta sammanhang böra erinras om att barnfader, som av olika skäl ej uppfyllt sin ersättningsskyldighet, dock ej hindras i förvärvandet av hemortsrätt.

Det är icke endast moder, som förorsakas besvärligheter för barnfaderns försumlighet eller oförmåga att fullgöra sina skyldigheter. Även man, som är gift med kvinna, vars barn åtnjuter understöd och till vilket barn annan man är fader, hindras förvärva ny hemorts rätt, medan den försumlige barnfadern icke hindras härutinnan.

Det förtjänar även uppmärksammas, att efter upplösning av äktenskap kan frånskilda mannen stundom bliva försatt i samma ogynnsamma belägenhet som den ogifta modern, om exempelvis behov av sjukhusvård för honom skulle föreligga. Om såväl frånskilda mannen som hustrun vid äktenskapets upplösning ålagts utgiva underhållsbidrag till sina barn inom äktenskapet samt fadern mot barnen fullgör sin underhållsplikt, medan åter modern brister därutinnan, hindrar understöd, som i anledning härav måste lämnas makarnas minderåriga barn, förvärv av ny hemorts rätt för båda makarna, ehuru fadern icke brustit vid fullgörandet av sina förpliktelser emot barnen.

I lag om fattigvården den 14 juni 1918, I kap. 3 § säges det i tredje stycket första punkten:

»Har make under sin vårdnad barn i tidigare gifte eller utom äktenskap, är, så länge äktenskapet består, andra maken jämte honom skyldig att efter sin förmåga försörja barnet, så att det ej faller fattigvården till last.»

I lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924 9 kap. 68 § 2 mom. tredje stycket heter det:

»Make, som enligt lag är underhållsskyldig mot andra makens barn eller adoptivbarn, är, då barnavårdsnämnden omhändertagit barnet, skyldig att efter sin förmåga ersätta kostnaden för barnet.»

Dessa paragrafer ur de skilda lagarna äga samstämmighet ifråga om underhållsskyldigheten, varav följer, som ovan sagts, att make hindras i att förvärva ny hemorts rätt, om, genom att barnfadern brister i underhållsbidragets utbetalande, barnet tilldelas understöd av fattigvården eller omhändertages av barnavårdsnämnden.

Erfarna män och kvinnor inom fattigvården och barnavården hava också vid olika tillfällen uttalat sina betänkligheter över konsekvenserna av dessa lagbestämmelser.

För familjefäderna kunna de bliva av djupt ingripande betydelse och familjerna lidande vid tillämpningen av dem.

Många exempel finnas på upprörande förhållanden vid lagarnas tillämpande.

Även har det visat sig, att, i fall där vederbörande kunnat förutse, att make kommer att bli ersättningsskyldig för de utgifter kommunen haft för andra makens barn, äktenskapet icke fullbordas genom vigsel och har ett dylikt sätt att undandra sig de konsekvenser, som lagen i detta fall medför, allt mer börjat utbreda sig.

Det torde därför kunna ifrågasättas, om ej ingripande förändringar borde vidtagas för att få bort orättvisorna i ovan berörda avseende. Olika vägar skulle

säkerligen härvid kunna beträdas. En av dessa vore, att staten eller landstingen ikläddes skyldighet att ersätta kommunerna för deras utgifter för underhåll till barn, vars fader eller moder genom försummelse eller oförmåga uraktlåtit att fullgöra sina underhållsplikter.

En annan mera framkomlig väg synes oss dock vara, att utvidga bestämmelserna för erhållen fattigvård, som i 49 § i lag om fattigvården säges ej utgöra hinder för förvärv av hemortsrätt, till att omfatta även till minderårigt barn utgivet underhåll under de förhållanden, som förut nämnts.

På grund av vad som här anförts, tillåta vi oss föreslå,

att riksdagen måtte hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda möjligheten av att 49 §, I mom. i lag om fattigvården måtte få följande lydelse:

Har någon mantalsskrivning.

Hinder för förvärv av hemortsrätt föranledes dock icke av fattigvård, som bestått i

bekostande kläder, underhåll skolundervisningen, underhåll till minderårigt barn, där barnfadern ifråga om barn utom äktenskap och moder ifråga om barn inom äktenskap genom försummelse eller oförmåga helt eller delvis uraktlåter att fullgöra sin underhållsskyldighet, läkar- eller å anstalt eller begravningshjälp.

Stockholm den 21 januari 1928.

Olivia Nordgren.

Agda Östlund.

F. O. Ericson.
Boxholm.

Verner Hedlund.

Anders Andersson,
Falkenberg.

Signe Vessman.

Nelly Thüring.

A. Christina Ekberg.